

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QIB TUSHUNISHNING AHAMIYATI**Odilova Maxliyoxon Doniyorjon qizi**

Qo'qon Universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

O'lmasova Sarvinozxon Abrorjon qizi

Qo'qon Universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda o'qishni tushunishning muhim rolini ta'kidlab, uning akademik muvaffaqiyatga, kognitiv rivojlanishga va umrbod ta'limga keng qamrovli ta'sirini ko'rsatadi. Mavzuning murakkabligini ochishdan tortib, tanqidiy fikrlash va tilni bilishni rivojlantirishgacha o'qishni tushunish muhim mahorat sifatida namoyon bo'ladi. Raqamli asrda u noto'g'ri ma'lumotlarga qarshi qalqon bo'lib, media savodxonligini rivojlantiradi. Bundan tashqari, maqola uning ijodkorlik va tasavvurni rivojlantirishdagi rolini ta'kidlab, har tomonlama va izlanuvchan o'quvchilarni shakllantirish uchun ushbu mahoratga ustuvor ahamiyat berishni ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: O'qishni tushunish, boshlang'ich ta'lim, akademik muvaffaqiyat, kognitiv rivojlanish, bir umrlik ta'lim, mavzu, tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, tasavvur, barkamol o'quvchilar.

Kirish

Ta'limning poydevor yillarida o'qish va tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish yosh ongning intellektual manzarasini shakllantirishda poydevor bo'lib xizmat qiladi. Yozma matnni tushunish qobiliyati so'zlarni shunchaki shifrlashdan tashqarida ham mavjud; bu bilim, tanqidiy fikrlash va tasavvur sohalari birlashadigan dunyoga kirish eshigi. Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda o'qishni tushunishning muhim ahamiyatini o'rganishga, uni nafaqat asosiy akademik mahorat, balki yaxlit kognitiv rivojlanish uchun katalizator sifatida e'tirof etishga intiladi.

Boshlang'ich ta'lim bolaning intellektual sayohati uchun zamin yaratadi va uning zamirida o'qishni tushunishning asosiy mahorati yotadi. Ushbu ko'nikma bo'yicha malaka talabalarga o'zlarining akademik o'quv dasturlarini tashkil etuvchi keng ma'lumotlar dengizida harakat qilish imkoniyatini beradi. Darsliklarni shifrlashdan tortib turli adabiy janrlar bilan shug'ullanishgacha,

o'qishni tushunishning mustahkam poydevori o'quvchilarga ma'noni o'rganish, mazmunni tahlil qilish va mavzular bo'yicha nozik tushunchani rivojlantirish imkonini beradi.

Akademik sohadan tashqari, o'qishni tushunish kengroq kognitiv qobiliyatlar uchun asos bo'lib xizmat qiladi. U o'quvchilarni so'roq qilish, baholash va axborotni sintez qilishga undash orqali tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi. Talabalarni turli dunyo va nuqtai nazarlarga olib boradigan adabiy sayohatlarga otlar ekan, tushunish orqali rivojlangan talqin qilish qobiliyatlari ham ijodkorlik va xayoliy fikrlashni rivojlantiradi.

Bundan tashqari, o'qishni tushunish tilni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Turli xil lug'at, jumla tuzilmalari va yozish uslublari bilan tanishish til bilimini oshiradi. Talabalar murakkab matnlar bilan kurashar ekan, ular til repertuarini kengaytirib, fikrlarni aniq va ravshan ifodalash imkonini beradi.

Raqamli asr kontekstida, turli manbalardan olingan ma'lumotlar yoshlar ongini to'ldiradi, o'qishni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish noto'g'ri ma'lumotlarga qarshi qalqonga aylanadi. Haqiqatni fantastikadan ajratish, manbalarning ishonchliligini baholash va ma'lumotni sintez qilish qobiliyati media savodxonligi va tanqidiy xabardorlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Ushbu maqola boshlang'ich ta'limda o'qishni tushunishning ko'p qirrali ahamiyatini o'rganishga intiladi. Uning ilmiy yutuqlardagi roldan kognitiv va til rivojlanishiga ta'sirigacha, bu mahoratning chuqurligini tushunish o'qituvchilar, ota-onalar va siyosatchilar uchun juda muhimdir. Aslini olganda, o'qishni tushunish o'quvchilarni shakllanish yillarining intellektual relyefi bo'ylab yo'naltiruvchi kompas bo'lib xizmat qiladi, ularni nafaqat o'quv muvaffaqiyatlariga, balki butun umri davomida bilimli, tahliliy fikrlashga tayyorlaydi.

Asosiy qism

O'qishni tushunish boshlang'ich ta'limning asosiy mahorati sifatida yosh o'quvchilarning kognitiv manzarasini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Asosiysi, bu akademik yutuqlarni qurish uchun asosdir. Talabalar ta'limning dastlabki yillarida o'sib borar ekan, ularning turli xil matnlar majmuasi bilan uchrashishi - oddiy ertak kitoblaridan tortib murakkab axborot

materiallarigacha - o'qishni tushunish mahoratini talab qiladi. Yozma mazmuni tushunish, talqin qilish va mazmunini chiqarish qobiliyati nafaqat turli fanlarda muvaffaqiyat qozonish, balki butun umr davomida o'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantirish uchun ham muhimdir.

Akademik kontekstda o'qishni tushunish talabalarning fanlar bo'yicha mavzuni tushunish va o'zlashtirish qobiliyati bilan chambarchas bog'liq. Matematik so'z muammolarini tushunish, ilmiy tushunchalarni dekodlash yoki tarixiy rivoyatlarni o'rganish bo'ladimi, o'qishni tushunishning kuchli poydevori talabalarga asosiy ma'lumotlarni olish, munosabatlarni aniqlash va akademik mazmundagi nuanslarni aniqlash imkonini beradi. Ko'pincha odatiy hol sifatida qabul qilinadigan bu ko'nikma o'quvchilarni o'quv dasturini tashkil etuvchi boy bilimlar bilan bog'laydigan ko'prikdir.

Bundan tashqari, o'qishni tushunish tanqidiy fikrlash qobiliyatiga kirish eshigidir. Talabalar matnlar bilan shug'ullanar ekan, ularga savol berish, baholash va ma'lumotni sintez qilish taklif etiladi. Bu analitik jarayon nafaqat ularning kognitiv qobiliyatlarini takomillashtiribgina qolmay, balki intellektual qiziqish odatini ham tarbiyalaydi. Talabalar matnlarni idrok bilan boshqarishni o'rganganda, ular eslab qolishdan tashqari tafakkurni rivojlantiradilar va ularni o'rganishga qiziquvchan va tanqidiy ko'z bilan yondashishga undaydilar.

O'qishni tushunishning ta'siri akademik yutuqlar chegarasidan oshib ketadi; til taraqqiyoti sohasiga kirib boradi. Turli xil lug'at, jumla tuzilmalari va yozish uslublariga ega bo'lgan turli xil matnlar bilan tanishish tilni bilishga sezilarli hissa qo'shadi. Yozma materialni tushunish harakati tilni o'zlashtirish vositasi bo'lib, talabaning lingvistik repertuarining kengligi va chuqurligini oshiradi. Yaxshi rivojlangan tilni bilish, o'z navbatida, o'quvchilarni o'z fikrlari, g'oyalari va his-tuyg'ularini aniqlik va notiqlik bilan ifodalash uchun vositalar bilan jihozlaydi.

Axborot hamma joyda mavjud bo'lgan va oson kirish mumkin bo'lgan raqamli asrda o'qishni tushunishning ahamiyati qo'shimcha ahamiyatga ega bo'ladi. Katta hajmdagi ma'lumotlarni elakdan o'tkazish, ishonchli manbalarni aniqlash va bilimlarni sintez qilish qobiliyati noto'g'ri ma'lumotlarga qarshi qalqonga aylanadi. Media savodxonligini oshirishda o'qishni tushunish o'quvchilarga turli nuqtai nazarlar bilan tavsiflangan axborot landshaftida harakat qilish

imkoniyatini beradi va ular manbalarning ishonchliligi va tarafkashligini tanqidiy baholay olishlarini ta'minlaydi.

Ushbu akademik va kognitiv o'lchovlardan tashqari, o'qishni tushunish tasavvur va ijod sohalariga kirish eshigidir. Hikoya matnlari, she'riyat va adabiy asarlar bilan tanishish nafaqat yozma so'zni qadrlashni rivojlantiradi, balki yoshlar ongida ijod olovini yoqadi. Bu talabalarga turli dunyolar, nuqta nazarlar va madaniyatlarni o'rganishga imkon beradi, empatiya va inson tajribasini kengroq tushunishga yordam beradi.

Boshlang'ich ta'limda o'qishni tushunishning ahamiyatini ortiqcha baholab bo'lmaydi. Bu talabalarni akademik bilimlarning keng doirasi bilan bog'laydigan, tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini aniqlaydigan, til bilimini oshiradigan va raqamli asrning qiyinchiliklariga qarshi mustahkamlovchi asosiy omildir. O'qituvchilar va siyosatchilar boshlang'ich ta'lim landshaftini shakllantirar ekan, kuchli o'qishni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berish o'quvchilarning nafaqat akademik jihatdan ustun bo'lishini, balki intellektual izlanish va kashfiyotlar bo'yicha umrbod sayohatga chiqishlarini ham ta'minlaydi.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, maqolada o'qishni tushunishning boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim yo'lida poydevor sifatidagi muhim ahamiyati ta'kidlangan. Ushbu asosiy mahoratni o'rganish uning chuqur ta'sirini ochib berdi, bu sinf va darsliklardan ancha uzoqqa cho'zilgan.

O'qishni tushunish o'quvchilarga turli fanlarning murakkab manzaralarida harakat qilish imkonini beradigan akademik muvaffaqiyat uchun asosiy omil bo'lib turadi. Bu yosh onglarga matematik muammolar, ilmiy tushunchalar, tarixiy hikoyalar va turli mavzular bilan mazmunli shug'ullanish imkonini beruvchi bilim eshiklarini ochuvchi kalitdir. Ko'nikma intellektual izlanishlar vositasiga aylanadi va umrbod o'rganishga bo'lgan muhabbat uchun asos yaratadi.

Akademik jasoratdan tashqari, maqola til rivojlanishida o'qishni tushunishning hal qiluvchi rolini ta'kidlaydi. Turli matnlar bilan tanishish o'quvchilarning so'z boyligini boyitadi, gap

tuzilmalari haqidagi tushunchalarini aniqlaydi, fikrlarini izchil ifodalash qobiliyatini oshiradi. Yozma materialni tushunish harakati orqali rivojlantiriladigan bu til bilimi talabalarga samarali va ishonchli muloqot qilish imkonini beradi.

Raqamli ko'plik bilan ajralib turadigan zamonaviy axborot landshaftida o'qishni tushunish noto'g'ri ma'lumotlarga qarshi qalqon sifatida paydo bo'ladi. Maqola uning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish, talabalarga ishonchli manbalarni aniqlash, ma'lumotni tahlil qilish va raqamli asrning murakkabliklarini aql-idrok bilan boshqarishga imkon berishdagi rolini ta'kidlaydi. Media savodxonligini oshirish orqali o'qishni tushunish o'quvchilarni axborot bilan mas'uliyat bilan shug'ullanishga tayyorlaydi.

Bundan tashqari, maqola o'qishni tushunishni tasavvur va ijod uchun katalizator sifatida tan oladi. Hikoya matnlari va adabiy asarlar bilan tanishish ijodkorlikni uyg'otadi, inson tajribasini kengroq tushunishga yordam beradi va hamdardlikni rivojlantiradi. Bu talabalarni turli nuqtai nazarlarni o'rganishga undaydi, har tomonlama rivojlangan va empatik dunyoqarashni rivojlantiradi.

Aslini olganda, maqolada ta'kidlanishicha, o'qishni tushunish faqat akademik soha bilan chegaralangan mahorat emas; Bu odamlarni tanqidiy fikrlaydigan, samarali muloqot qiluvchi va xayoliy muammolarni hal qiluvchi qilib shakllantiradigan umrbod boylikdir. Boshlang'ich ta'limda o'qishni tushunishni birinchi o'ringa qo'yish va tarbiyalash orqali biz nafaqat ilmiy jihatdan ustun bo'lgan, balki dunyoga qiziquvchan, idrok va umrbod ta'lim olishga ishtiyoq bilan yondashadigan avlod uchun zamin yaratamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Otto, M., & Thornton, J. (2023). RIVOJLANAYOTGAN VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA BOSHLANG'ICH TA'LIM SIFATI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 832-833.
2. Otto, M., & Thornton, J. (2023). BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA INGLIZ TILINI O'RGATISH TEXNANOLOGIYALARI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 834-835.

3. JS Ikromjonovna. (2023). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNING O'YIN KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 586-588
4. Xurshidaxon, A., & Ikromjonovna, J. S. (2023). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNI ATROF-MUHITNI ASRAB-AVAYLASH VA G'AMXO'RLIK KO'RSATISHGA O'RGATISH. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 551-553.
5. Ahmadjonov, O., Abdullayev, A., Mamayusupov, M., & Umarjonov, O. (2021). Raqamli iqtisodiyotda boshqaruv muammolari. *Science and Education*, 2(10), 636-642.
6. Mamadjonov, M., Abdullayev, A., Abdurahmonov, I., & Mamadaliyev, A. (2021). Challenges of management in the digital economy. *Scientific progress*, 2(6), 1533-1537.
7. Muhammadaminovna, T. M. (2022). Reforms In The Field Of Crime Prevention And Combating Crime In Uzbekistan: Problems And Solutions. *Journal of Positive School Psychology*, 6(11), 3114-3120.
8. Muhammadaminovna, T. M. (2022). Current Results of Activities of Internal Affairs Preventive Inspectors in Uzbekistan. *Eurasian Journal of Research, Development and Innovation*, 15, 23-26.